

Manifest Kring van Veiligheid

Huiselijk geweld te lijf

Samenvatting

In Nederland worden jaarlijks honderdduizenden mensen slachtoffer van huiselijk geweld. Eenentwintig vrouwen, dertien kinderen, dertien mannen overleven dit niet. Ondanks een uitgebreid stelsel van preventie en hulpverlening, de verplichte meldcode, het tijdelijk huisverbod en de grote inzet van deskundige beroepskrachten en vrijwilligers, dalen deze cijfers niet.

Verontrustend zijn niet alleen de cijfers zelf. Ook de conclusies van evaluatieonderzoeken zijn alarmerend. Keer op keer blijkt daaruit dat gevallen van ernstige mishandeling voortduurden ondanks de bemoeienis van een hele reeks hulpverleners. In een aantal gevallen ging het daarbij om kinderen, die uiteindelijk stierven aan de gevolgen van het geweld.

Er gaat in Nederland dus iets verschrikkelijk fout. In het manifest 'Huiselijk geweld te lijf' roepen wij, beleidmakers, bestuurders, beroepskrachten en ervaringsdeskundigen, op tot actie en herbezinning. Wat moet er gebeuren om eindelijk resultaten te boeken en een drastische teruggang van huiselijk geweld en kindermishandeling te bereiken?

We noemen ons de Kring van Veiligheid, naar de spreekwoordelijke kring die om elk kwetsbaar gezin, individu of kind zou moeten staan en die zich zou moeten sluiten bij dreigend gevaar. Het is nodig dat we meer verantwoordelijkheid nemen en meer lef laten zien om daarnaar te handelen. Dat is zowel een gemeenschappelijke als een persoonlijke opgave. Kijken we alleen naar de gezamenlijke kant, dan lopen we het risico in vrijblijvendheid te verzanden. Richten we ons alleen op het individuele aspect, dan dreigen fragmentering en langs elkaar heen werken. Het te lijf gaan van huiselijk geweld en kindermishandeling gaat ons allemaal aan. Ons allemaal én ieder van ons: het is ons aller pakkie-an.

Wat we nodig hebben in de strijd tegen huiselijk geweld en kindermishandeling, is een verandering in mentaliteit én systeem. Zo'n verandering komt niet uit de lucht vallen en wordt niet alleen met goede woorden bereikt. Ze moet worden georganiseerd en gestructureerd. Wij doen daarvoor drie voorstellen:

Iedereen: een actieve samenleving tegen geweld

Wegkijken kan niet meer. Wij pleiten daarom voor een activeringsstrategie: alle betrokkenen - omstanders, vrijwilligers en professionals - moeten handvatten krijgen en leren om de ernst van partnergeweld en kindermishandeling beter te duiden. Verlegenheid moet worden overwonnen. Wie in contacten met burens, familie of op straat geconfronteerd wordt met vermoedens van geweld moet gestimuleerd worden tijdig het gesprek aan te gaan en zo nodig alarm te slaan.

Professionals: samenwerken, integrale verantwoordelijkheid en leren

Bestaande opvattingen van professionaliteit zorgen voor hokjesdenken en staan dwarsverbanden in de weg. De gevolgen kunnen ernstig zijn: waar niemand zich verantwoordelijk voelt voor het geheel, vallen mensen tussen de wal en het schip. De ernst van de situatie vraagt om meer samenwerking, gekoppeld aan een bredere vorm van professionele verantwoordelijkheid. Waar nodig moeten professionals de grenzen van hun formele taak durven overschrijden. Daarnaast moeten regietaken eenduidig worden toebedeeld, zodat per geval duidelijk is bij wie de uiteindelijke verantwoordelijkheid berust. Op korte termijn kan een inhaalslag worden gemaakt door te starten met consequent leren van incidenten, good practices te bespreken en elkaar kritisch te bevragen.

De Nationaal Rapporteur huiselijk geweld en kindermishandeling

De noodsituatie op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling mag niet uit het oog worden verloren. Het is letterlijk van levensbelang dat een besef van urgentie en noodzakelijke verandering groeit en beklijft. Daarom stellen wij voor een Nationaal Rapporteur te benoemen. Een waakhond en aanjager die op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling agendeert, monitort, signaleert, stimuleert en verbindt. Lokale/regionale rapporteurs kunnen hem of haar steunen en met informatie voeden. Op deze manier kunnen we voorkomen dat het debat zich blijft voortslepen van incident naar incident.

Ons appel

Met ons appel richten wij ons op alle betrokkenen en verantwoordelijken. Willen we op gezinsniveau, maar ook lokaal en regionaal, de kring van veiligheid sluiten, dan zijn structurele verbeteringen in cultuur, structuur en werkwijze geboden. Dit is een innovatieprogramma dat van, voor en door ons allemaal gedragen en gefinancierd moet worden, met vasthoudende sturing en publieke verantwoording. Het gaat om wezenlijke veranderingen die ook steun vragen van regering en parlement. Met elkaar moeten we daarna niet aflaten de vraag “Wordt het geweld nu werkelijk teruggedrongen?” publiekelijk aan de orde te stellen.

Ondertekenaars manifest Kring van Veiligheid

Jacques Wallage, voorzitter Kring van Veiligheid

Annelies Boode, districtsmanager Humanitas Oost

Aleid van den Brink, directeur-bestuurder Blijfgroep

Johan Brongers, directeur-bestuurder Welzijnsgroep Tinten

Tineke Fransen, voorzitter stichting Zijweg

Oetra Gopal, wethouder gemeente Hoogezand-Sappemeer

Janet ten Hoop, plv hoofdofficier van justitie Openbaar Ministerie

Ans van de Maat, raad van bestuur Intermetzo

Majone Stekete, raad van bestuur Verwey-Jonker Instituut

Janis Tamsma, plv. districtschef Politie Friesland

Met expertise van:

Ingrid ten Berge, programmaleider Veilig opgroeien Nederlands Jeugdinstituut

Astrid van der Kooij, manager Huiselijk en seksueel geweld Movisie

Saskia Daru, adviseur Huiselijk en seksueel geweld Movisie

Lou Repetur, senior adviseur Effectiviteit en vakmanschap Movisie